

OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISOHJE

Hyväksytty sosiaali- ja terveyslautakunnassa 11.10.2018 § 124

Tuen myöntämisen edellytykset

Lain omaishoidon tuesta (937/2005) mukaan omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoidon tuesta tulee solmia sopimus omaishoitajan ja kunnan välillä. Sopimukseen on liitettävä hoito- ja palvelusuunnitelma.

Omaishoidon tuen myöntämisen edellytyksenä on, että henkilö tarvitsee hoitoa tai muuta hoivaa voidakseen elää omassa kodissaan. Hakemusta käsiteltäessä tehdään perheeseen kotikäynti ja kun omaishoidon tuki on myönnetty, tehdään säännöllisiä seurantakäyntejä.

Omaishoidon tuesta annetun lain 3 §:n mukaan tulee seuraavien edellytysten täytyä, jotta kunta voi myöntää omaishoidon tukea:

- henkilö tarvitsee kotiloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi
- hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla
- hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia
- omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää
- hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva
- tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Tukea myönnetään omaishoitajan ja hoidettavan toimintakyvyn ja resurssien arvioinnin perusteella.

Yli 65-vuotiaita koskeva arviointi tehdään RaVa-mitarin ja tarvittaessa MMSE-testin avulla.

Kun omaishoidon tarvetta arvioidaan lasten ja nuorten kohdalla, otetaan huomioon hoitajan ja hoidettavan tilanne kokonaisuutena, lapsen ikä, sosiaalinen ympäristö sekä hoitoa tarvitsevan fyysinen ja psyykinen tila. Lapsen hoidon ja avun tarvetta verrataan siihen hoidon, hoivan, ohjauksen ja huolenpidon tarpeeseen, joka saman ikäisillä lapsilla tai nuorilla on.

Kaikissa ikäryhmissä käytetään lääkärin ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden lausuntoja toimintakyvyn ja hoitoisuuden arvioimiseksi.

Hoitoa tarvitseville myönnetään omaishoidon tukea ympäri vuorokauden tai jatkuvasti joka päivä.

Hoitotarve, joka koskee ainoastaan kodin hoitoa ja asioiden hoitamista, ei oikeuta omaishoidon tukeen.

Omaishoidon tukea myönnetään hakemiskuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Tukea ei myönnetä takautuvasti.

Hoitopalkkio

Hoitopalkkion suuruus riippuu hoitopanoksen sitovuudesta ja vaativuudesta. Hoidon ja hoivan tarve selvitetään yksilökohtaisesti. Hoitopalkkio on tällä hetkellä (2018) vähintään **392,57 €** kuukaudessa.

Hoitopalkkio voidaan sopimuksen mukaan määrittää alemmalle summalle kuin yllä, jos hoito sitoo hoitajaa vähemmässä määrin kuin mitä omaishoidon tuesta annetun lain 5 § 1 momentissa edellytetään ja jos hoidon ja hoivan tarve on vähäistä tai jos hoitaja esittää sille erityisen syyn (Laki omaishoidon tuesta (937/2005) 5 § 2 momentti).

Hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

Hoitopalkkion alentaminen ja omaishoidon keskeytys

Säännöllinen jaksottainen hoito tekee omaishoidosta vähemmän sitovaa ja vaativaa. Yhden viikon lyhytaikainen ympärivuorokautinen hoito, jota seuraa kolme viikkoa omaishoitoa kotona kuukaudessa ei alenna palkkiota, vaan se katsotaan osittain lakisääteiseksi vapaaksi (kolme vuorokautta).

Kahden viikon lyhytaikainen ympärivuorokautinen hoito, jota seuraa kaksi viikkoa omaishoitoa kotona kuukaudessa alentaa palkkiota 50 %:lla kuukaudessa. Kahden viikon kuukausittaisen lyhytaikaisen hoidon ei katsota olevan hoitajaa sitovaa, jolla siten ei ole oikeutta lakisääteiseen vapaaseen.

Jos hoitoa tarvitseva otetaan sairaalaan tai hoitolaitokseen pidemmäksi ajaksi kuin kuukaudeksi, hoitopalkkion maksu keskeytetään tilapäisesti kuukauden kuluttua. Jos hoitaja sairastuu, hoitopalkkion maksu keskeytetään viiden (5) vuorokauden kuluttua.

Ainoastaan alin palkkio voidaan myöntää, jos hoidettava on säännöllisesti päivätoiminnassa, päivähoitossa, koulussa, opiskelee, hänellä on avustaja, saa aamu- ja iltapäivähoitoa vähintään viisi (5) tuntia arkipäivisin tai hän saa tehostettua kotihoitoa (vähintään 3 käyntiä/vuorokausi).

Palkkioluokat

luokka 1	392,57 €
luokka 2	531,44 €
luokka 3	785,14 €

Luokka 1 392,57 €

Palkkioluokassa 1 hoitotyö on sitovaa ja fyysisesti ja/tai psyykkisesti raskasta. Hoidettava vaatii paljon hoitoa ja hoivaa ja paljon apua henkilökohtaisissa toimissa, kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, hygienian hoidossa ja wc-käyntien yhteydessä.

Hoidettava tarvitsee yleensä hoitoa ja hoivaa myös yöaikaan, eikä hän voi asua yksinään. Hoidettava voi oleskella päivällä lyhyempiä aikoja kodin ulkopuolella, esim. koulussa, päivähoitossa, työtoiminnassa, päivätoiminnassa tai vastaavassa.

Tähän hoitoa tarvitsevien ryhmään voivat myös kuulua lapset ja nuoret, jotka tarvitsevat paljon apua yöllä, mutta joista omaishoitaja ei ole vastuussa päiväsaikaan.

Palkkiota ei koroteta, kun hoidettavaa hoidetaan omaishoitajan kotona ympäri vuorokauden johtuen esimerkiksi koulujen lomista tai kesällä kiinni olevasta päiväkodista.

Luokka 2 531,44 €

Hoidettava tarvitsee paljon hoitoa ja hoivaa ja jatkuvaa apua, valvontaa ja/tai opastusta henkilökohtaisissa toimissa vuorokauden ympäri.

Hoito on sitovampaa ja vaativampaa kuin luokassa 1 ja edellyttää siksi hoitajalta kokopäiväistä panosta.

Hoitotarve on lähes samalla tasolla kuin pitkäaikaishoitopäätöksen saaneilla henkilöillä tai heillä, jotka tarvitsevat tehostettua asumispalvelua.

Luokka 3 785,14 €

Jos omaishoitaja on hoidollisesti raskaan hoitovaiheen aikana lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä, palkkio on tällä hetkellä (2018) vähintään **785,14 €** kuukaudessa, edellyttäen että hoitajalla ei ole tältä ajalta:

- vähäistä suurempia työtuloja
- oikeutta sairausvakuutuslain (1224/ 2004) 10 luvun mukaiseen erityishoitorahaan
- oikeutta vuorotteluvapaalain (1305/ 2002) 13 §:n mukaiseen vuorottelukorvaukseen

(Laki omaishoidon tuesta 5 § 1 momentti).

Luokan 3 palkkiota maksetaan raskaan siirtymävaiheen aikana, esimerkiksi terminaalihoidon aikana, tai kun hoidettava on lyhytaikaisesti normaalia suuremman hoidon tai hoivan tarpeessa.

Hoitotarve on samalla tasolla kuin pitkäaikaishoitopäätöksen saaneilla henkilöillä tai heillä, jotka tarvitsevat tehostettua asumispalvelua.

Omaishoitajan vapaat

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Oikeus kahden vuorokauden vapaaseen koskee niitä omaishoitajia joiden hoidon sitovuus ei ole sitovaa ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Hoidon sitovuus ei ole ympärivuorokautista, mikäli hoidettava on säännöllisesti arkipäivisin keskimäärin enemmän kuin 7 tuntia muun hoidon, huolenpidon tai tuen piirissä.

Omaishoitajalla on lakisääteinen oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta. Hoitoa tarvitsevan voidaan katsoa viettävän pienen aikaa vuorokaudesta kodin ulkopuolella, jos säännöllinen poissaolo on keskimäärin 5–7 tuntia/arkipäivä.

Vapaapäiviä voi säästää pidemmäksi vapaaksi. Vapaapäivät tulee käyttää saman kalenterivuoden aikana tai viimeistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Lakisääteisen vapaan pitäminen ei pienennä palkkion suuruutta.

Hoitajan ollessa vapaalla voidaan hoitoa tarvitsevaa hoitaa lyhytaikaisesti osastolla. Vaihtoehtona tälle voidaan omaishoitajan lakisääteinen vapaa toteuttaa sijaishoitajalla kotona. Tämä järjestely edellyttää, että hoitaja itse löytää sopivan sijaisen. Kaupunki maksaa sijaishoitajalle seuraavasti: **31,45 €/vuorokausi** alle 12 tunnin hoidosta/vrk ja **62,90 €/vuorokausi** yli 12 tunnin hoidosta/vrk.

Omaishoitajan vapaa voidaan järjestää myös lomituksena kotioloissa omaishoidon/kaupungin lähihoitajan avulla. Lähihoitaja voi tehdä lyhyempiä tai pidempiä lomituksia, kuitenkin enintään 10 tuntia/kerta. Lomitus voidaan jakaa osiin seuraavasti: 3x8 tuntia, 4x6 tuntia tai 6x4 tuntia. Pienin kuluva aika lomituksesta kotioloissa on neljä tuntia. Jos lomitusta käyttää yli lakisääteisen 2-3 vapaavuorokautta/kk, ylimenevistä vuorokausista laskutetaan jaksoidon päivähinta.

Kunta ja omaishoitaja voivat sopia, että omaishoitaja pitää vapaapäivänsä useampana alle vuorokauden pituisena jaksena siten, että jaksojen pituus on yhteensä enintään vuorokausi.

Vapaan jaksottaminen edellyttää kunnan ja omaishoitajan sopimusta eikä kumpikaan osapuoli voi vaatia sitä yksipuolisesti.

Vapaasta, joka pidetään useammassa alle vuorokauden jaksossa, voidaan periä enintään yksi omaishoitajan vapaan maksu.

Kehitysvammaisten omaishoitajien vapaapäivät järjestetään kehitysvammaisten hoidon palvelujen avulla. Nämä palvelut ovat lyhytaikais- ja viikonloppupaikkoja. Kunta päättää ensi kädessä ajasta ja paikasta. Sijaishoitaja on toinen vaihtoehto.

Kunta päättää viimesijassa siitä, miten omaishoitajan vapaan aikainen hoito järjestetään.

Pitämättömiä vapaapäiviä ei korvata rahana.

Palvelujen maksut

Kunnan antamista palveluista peritään normaalit asiakasmaksut. Poikkeuksena ovat palvelut omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana, joista tällä hetkellä (**2018**) veloitetaan korkeintaan **11,40 €** per vuorokausi.

Omaishoidon päättäminen

Kunta voi irtisanoa omaishoitosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua. Jos omaishoitaja irtisanoo sopimuksen, se päättyy yhden kuukauden kuluttua irtisanomisesta. Jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden, sopijapuolet voivat purkaa sopimuksen välittömästi.

Kun tuen ehdot eivät enää täyty pysyvästi, tukea maksetaan korkeintaan muutoksen loppuun saakka. Sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi.

Hakemusmenettely ja päätöksenteko

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisella hakemuksella. Hakemuslomakkeen saa kaupungin kotisivulta sekä myös seniorineuvonnan, kotihoidon ja sosiaalitoimiston henkilökunnalta. Hakemukseen liitetään lääkärinlausunto. Hakemus osoitetaan vammaispalveluille, kun hoidettava on alle 18-vuotias ja seniorineuvontaan, kun hoidettava on täyttänyt 18 vuotta.

Hakemus omaishoidon tuesta käsitellään kahden kuukauden kuluessa. Tukea ei myönnetä takautuvasti. Uusi kartoitus on tehtävä, kun omaishoidossa oleva lapsi täyttää 18 vuotta ja arvioitava, täytyvätkö omaishoidon tuen ehdot yhä. Laaditaan uusi hoito- ja palvelusuunnitelma sekä tehdään uusi päätös ja uusi sopimus.

Päätöksen omaishoidon tuen myöntämisestä tekee viranhaltija yksilökohtaista harkintaa soveltaen. Päätös ja valitusohje annetaan tiedoksi hakijalle.

Sopimus omaishoidon tuesta laaditaan pääasiassa olemaan voimassa toistaiseksi. Erityisestä syystä sopimus voidaan tehdä määräaikaisena.

Omaishoitajan etuudet

Raaseporin omaishoitajille tarjotaan terveystarkastus kahden vuoden välein.

Omaishoitajat uivat kaupungin uimahallissa 1 euron kertamaksulla.

Omaishoitajille tarjotaan valmennuskurssia (Ovet).